

Rok s Mendelem

Gregor Johann Mendel

20. 7. 1822–6. 1. 1884

Gregor Johann Mendel byl moravský přírodovědec německého původu, zakladatel genetiky a objevitel základních zákonů dědičnosti, biolog, matematik, botanik, zajímal se také o meteorologii a včelařství. Byl učitelem, mnichem, knězem a později opatem augustiniánského kláštera na Starém Brně.

Johann Mendel se narodil 20. července 1822 v Hynčicích ve Slezsku. Jeho otec, Anton Mendel, byl německý sedlák a napůl Čech. Matka Rosina, rozená Schwirtlich, byla Němka. Jeho mateřským jazykem byla němčina, nicméně vzhledem k tomu, že později působil ve dvojjazyčném prostředí, se naučil plynule česky.

Po ukončení základní školy v rodných Hynčicích navštěvoval Mendel piaristickou školu v Lipníku nad Bečvou. Svá středoškolská léta i studium zakončil maturitní zkouškou na gymnáziu v Opavě a v roce 1840 započal studium Filozofického ústavu v Olomouci.

V roce 1843 vstoupil Johann Mendel do augustiniánského řádu v klášteře na Starém Brně a přijal řeholní jméno Gregor, které podle tradice bylo přiřazeno před jeho jméno křestní. Zde působil jako kněz a později od roku 1868 i jako opat.

Vstup do kláštera byl pro G. J. Mendela významný a otevřel mu nové možnosti vzdělání. Tehdejší opat Napp mu pomohl dostat se na studia do Vídně, která hrála důležitou roli pro pozdější pokusy s hrachem setým a dalšími rostlinami. Celých 9 let věnoval Mendel svým pokusům. Řádně se na ně připravoval a nebylo náhodné, že si k tomu vybral právě tuto rostlinu. G. J. Mendel velmi dobře věděl o jejích přednostech. Sehnal si 34 odrůd hrachu a poté sledoval stálost jejich znaků. Na základě svých pokusů formuloval tři pravidla, která později vešla ve známost jako **Mendelovy zákony dědičnosti**.

V únoru a březnu 1865 přednášel o svých pokusech s rostlinnými hybridy i před členy Přírodovědného spolku v Brně. Své přednášky poté publikoval v roce 1866 pod názvem "**Pokusy s rostlinnými hybridy**". K proslavení této práce Mendelovi významně dopomohl Gustav von Niessl, sekretář Přírodovědného spolku.

KDE SE S MENDLOVÝM ODKAZEM MŮŽETE POTKAT ?

Po Gregoru Johannu Mendelovi je pojmenovaná univerzita, planetka, krátery na Marsu a Měsíci i výzkumná stanice v Antarktidě.

Moravské zemské muzeum se od roku 1965 věnuje propagaci jeho vědeckého a kulturního odkazu, o který pečuje centrum Mendelianum.

Rodný dům v Hynčicích byl v roce 1966 prohlášen kulturní památkou a vedle expozice věnované Mendelově životu a dílu se v něm nacházejí i exponáty zobrazující venkovský život regionu Kravaňsko.

Dílo a život Gregora Johanna Mendela od roku 2002 prezentuje Mendelovo muzeum Masarykovy univerzity umístěné v autentických prostorách starobrněnského opatství.

Uznání se však G. J. Mendel dočkal až o několik desetiletí později, přesněji v roce 1900, kdy byly jeho objevy potvrzeny. Gregor Johann Mendel byl nazván "Otcem genetiky".

Rok 1868 byl pro Mendela zlomový, stal se opatem augustiniánského opatství na Starém Brně. Začal se zajímat o včelařství a meteorologii. V roce 1871 si nechal podle svého návrhu postavit v klášterní zahradě včelín. Mendel zkoušel možné způsoby zimování včelstev a zasadil se také o výsadbu medonosných rostlin na svazích hradu Špilberk. Jeho zájem o meteorologii dokládá odborný článek, ve kterém jako první na světě vědecky popsal výskyt tornáda. Větrná smršť z 13. října 1870 poničila opatství včetně skleníku a významnou část Brna. Mendel v areálu kláštera dokonce v roce 1878 založil meteorologickou stanici, v níž několik let prováděl měření pro c.k. Centrální ústav pro meteorologii a geodynamiku ve Vídni. Vše pečlivě zaznamenával do grafů a tabulek. Kromě počasí se soustředil na zjišťování podzemní vody ve studni, stav ozonu ve vzduchu a pozoroval i sluneční skvrny. Touto aktivitou tedy působil i v oboru astronomie.

V roce 1883 Gregor Johann Mendel vážně onemocněl a 6. ledna 1884 zemřel.

**G. J. MENDEL
JE POCHOVÁN
V HROBCE
AUGUSTIÁNŮ NA
ÚSTŘEDNÍM
HŘBITOVĚ
V BRNĚ.**

